NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

V red devane od *Dr. Janeza Bleiweisa.*

Tečaj VII. V sredo 21. svečana (februarija) 1849. *List 8.*

Slovéncam!

Rojstni gojzd je domovína
Tici védno nar bolj draga,
Ta je hišica ji blaga,
Ni ji nikdar brez spomína.

Le ko gojzde sneg pogèrne,
Ojstra zima jo prežêne
'Z hoste mraza zamorjêne;
Alj na pómlad koj se vèrne.

Ino pesme tù prepéva,
Ktere v gnjezdu prepeváti
Jo je učila blaga mati,
Po domače gostoléva. —

Taka je ljubézin prava
Do premile domovíne,
Ki je terdna, ki ne mine,
'Z serca pride, čista, zdrava.

Nej Slovenci! tud med nami
Ljúbav ta se ne pogréša,
Bo nej terdna, nej ne péša,
Zlo nobeno je ne zmámi!

M. Veljavec.

Ne zamudíte nobene ure!

Kmetovavci! ki imate sadno drevja v svojih vertih ali po druzih krajih, in ki še niste gosenčnih mešičkov, po vejicah zapredenih, pobrali, ne zamudíte nobene ure več, jih pokončati. Že se ta škodljivi merčes oživlja, in vam žuga veliko škodo.

Zdej, dokler se mešički še vkupej deržé, se lahko pokončajo, če vejice z mešički vred proč postrižete ali porežete, in potem vse čisto vkup pobêrete, pa ne v vodo ali kakšin drug kot veržete, kakor je sèmtertjè navada, ampak jih poteptane globoko v zemljo zakopate, ali pa — kar je še veliko boljši — na ognji čisto sožgête.

V nekterih krajih je létas sila veliko gosenčnih mešičkov viditi — pokončajte jih, de se vam ne bo zgodilo, kakor se je bilo zgodilo pred nekterimi léti nekimu svojoglavcu poleg Ljubljane, ki se je opominovan, de naj svoje drevesa požrešnih gosenc očedi, zgovarjal: „E kaj se bo človek okvarjal s gosencami — kakor so prišle, bojo pa spet šle.“ Neverni Tomaž pa se je kmalo prepričal, de gosence nišo šle, kakor so prišle — ampak de so drevesam vse pirje in cvetje objedle, de niso clo nič rodíle, in de se mu je še zraven tega veliko žlahnih drevés posušilo!!

Zatorej ne zamudíte ne ene ure več, dokler se gosence še niso razlêzle. Zdej je še čas; kmalo bo prepôzno!

Kér imajo gosence to lastnost, de kadar v enim kraji drevesa objejo, iz eniga verta v druziga lezejo, je potréba, de se vsi sosedje tega dela pridno lotijo. Torej župani! ki ste prebrisanih glav, oznaníte to delo po celi vasi, in spodbodite zanikerne sosede, de naj vsi enako storé! *)

A. Fleišman.

Zbudíte se hišni gospodarji po kmetih!

V poslednjih Novícah smo vam oznanili oginj na Kokrici in Rupi; danes s žalostjo oznanimo, de ste te dve vasí skorej popolnama pogorele, hiše, pôdi in druge poslopja. Tudi 7 ljudí je ob življenje prišlo in več živine. In koliko hišnih gospodarjev je bilo pri bratovšnji sv. Florijana zavarovanih? Kaj mislite: koliko?

Sram nas je povedati, de na Kokrici le eden, na Rupi pa dva! Ko bi bile Kokrica in Rupa vasí v visocih gôrah ali v kakim drugim zabitim kotu, kamor nobeno podučenje ne seže, kamor nobeni časopís ne pride — bi že ne hotli nič rêči. Ali Rupa in Kokrica ste blizo mesta — — in vunder je taka zanikernost, taka nemarnost! Potlej je jok in žalost, kadar nesreča pride — pa je že prepôzno!

Koliko so že Novíce opominovale, de naj bi **vsak** gospodar stopil v bratovšnjo sv. Florijana — pa še nismo mógle s svojimi opomini *vsim* gospodarjem očí odpreti. Mislijo, če le sv. Florijana na hišo namalajo, je pa že dosti! Bog pomagaj taki slepôti!

Nekteri vpijejo: to je *nov davk*, kteriga si na glavo nakopamo! Téh grošev se bojite, ktere imate za varnost svojiga premoženja vsako léto enkrat odrajtati — kar pa za židane rute, za tanjko suknjo, za kofè, za vino in žganje po kerčmah iz mošnje vsak teden gré, to pa ni davk, to je — se vé de — le za potrebo! De bi ljudjé vender enkrat spoznali, kaj je k njih lastnimu pridu! Kaj mislite, de ima kdo drug od tega denarja dobiček, kakor samo Vi? Če ravno deset ali dvajset lét ne pogorite — vas pa beraška palica zadene, če se vam v edin in dvajsetim létu to zgodí.

Zbudíte se tedej, ljubi moji! iz globoke zaspanosti, in spreglejte, de vas silna nesreča ne zadene!

Gariboldi.

Živinorejcam okoli Ljubljane na znanje.

V gradu na Fužinah (Kaltenbrunn) pod Ljubljano imajo praviga Švajcarskiga bika srednje velikosti in kej lepe postave. Živinorejcam, ki si želijo lepo živino za plême izrediti, se da to na znanje.

*) Vertne škarje na visoci štangi, s kterimi se dajo opredene visoke vejice lahko odšipniti, so vsacimu pridnimu kmetu tako potrebne, kakor plug in matika. — Prijatli! vi vpijete čez desetíno — zató pa, če vam gosence več ko desetíno sadja pokončajo, zató pa vam ni nič mar!

Vredništvo.

Kaj imajo naši kmetje noviga začeti, in kaj stariga obderžati?

(Dalje.)

Priporočevali smo vam, ljubi prijatli! de vam je potreba časopise (cajtinge) in pa bukve brati, sicer ne boste môgli naprej. Kakor riba na suhim se boste sami sebi zdéli, če ne boste znali brati in pisati. Okoli vas bo šumélo in vse se bo gibalo, vi pa boste prašali: kaj je neki to? če ne boste znali brati in pisati in s časam naprej iti.

Novi časi pa so rodíli veliko veliko novih beséd, od kterih vam vaša babica, pa tudi vaš dešček nič povedati ne moreta. Za nove rečí se morete tedej novih beséd naučiti, in nikar ne zabavljajte, če kakošne besede ne razumete, ko pervikrat v kak časopis pogledate. Stari pregovor ne veljá tukaj, kteri pravi: „Kar se Anžek ne naučí, Anže ne zná.“ Tudi Anže se zna še kaj naučiti, če ni lên, — in verjemíte mi, de se mu bo trud tudi poplačal, če se bo še kaj naučil. Z učenjem in omikanjem samí sebe boste pokazali, de ste svobode (frajosti) vredni, ktero boste dobili, in kmečki stan bo po ti poti zmirej veči čast zadobival, ktera le tistim gré, ki so umne glave. Naj zgíne tudi vès razloček med stanovi iz svetá, en razloček bo zmirej in vedno ostal, in ta razloček je: de tisti, ki bo kaj več znal, kakor kak drug, bo tudi zmirej več veljal. Dobro je sicer veliko gruntov imeti, ali hleve polne živine, ali mošnjo s tolarji napolnjeno — tode prave veljavnosti tak človek nikdar ne bo vžival med svojimi sosedi, ako v glavi nič nima. Nekteri ljudjé se mu sicer na videz prilizujejo, posebno taki, ki od njega kaj pričakujejo — za herbtam mu pa ôsle kažejo, in pravijo: ko bi petíc ne imel, bi ne bil za nobeno rabo.

Če se boste tedej po časopisih in bukvah od dné do dné bolj brihtali v mnogih vednostih, boste na marsiktero novo besedo zadéli, ktere še nikdar slišali niste, zató kér tudi tiste rečí še ne poznate, ktero ena ali druga reč pomeni. Presvitli Cesar so nam — kakor veste — novo vlado (regirengo) dali, ktero ustavo imenujemo po izgledu drugih narodov, ki jo konstitucion imenujejo. Cesar so nam národno ali narodsko stražo dovolili, ktero zató takó imenujemo, kér jo drugi narodi Nationalgarde imenujejo. Železnica (Eisenbahn), hlapón (Locomotiv), kolodvor (Bahnhof), telegraf i. t. d. so vse nove beséde za nove rečí. Potreba nam je tedej novih besed kovati, če jih že pri svojih bratih Slovanih ne najdemo — in teh besed se moramo potem tudi naučiti. Če boste, ljubi moji, z nami vred pridno brali in premišljevali, kako bi se ta ali una reč zamôgla boljši imenovati, boste morebiti marsikako besédo znajdli, ktera bo bolj pripravna od naše — in če nam jo boste oznanili, Vam bomo prav hvaležni za-njo. Takó si bomo eden druzimu pomagali, kér štiri očesa več vidijo kot dve, in štiri roke več premorejo, kot dve.

(Konec sledí.)

Velki zbor
krajnske kmetijske družbe v Ljubljani.
Od poddružnic.

(Dalje.)

Pomén in namen poddružnic smo vam v poslednjim listu razložili, de vsak lahko veliko imenitnost poddružnic razume. Danes vam bomo povedali, de je velki zbor tudi postave sklenil, po kterih naj se poddružnice ravnajo. Le ob kratkim vam jih bomo zdej na znanje dali, zató kér bojo te postave takrat natanjko krajnskim kmetam oznanjene, kadar se bojo po deželi poddružnice vpeljale.

Postave poddružnic.

§. 1. Sredíše kmetijske družbe je v Ljubljani; poddružnice so pa po več krajih na deželi.

§. 2. Poddružnice imajo vsake kvatre svoj zbor; če je pa treba, tudi večkrat. Pred velkim zboram kmetijske družbe v Ljubljani ima vsaka poddružnica zbor napraviti, de se udje pomenijo, kaj ima njih poslanec v Ljubljani pri velkim zboru govoriti.

§. 3. Vsaka poddružnica si izvoli predsednika ali vodja, in po 4 odbornike, ki se izberó izmed nar bolj zvedenih in poštenih udov tiste poddružnice, in se oznanijo središu v Ljubljani.

§. 4. Sedež poddružnice naj bo tam, kjer predsednik prebíva; zbori poddružnice pa znajo tudi kje drugej biti, kakor je udam poddružnice bolj pripravno.

§. 5. V zborih nej vsak odkritoserčno govorí, ali kader svoje skušnje oznani ali kader kak svèt da, kako se ima ena ali druga reč središu v Ljubljani ali vladarstvu oznaniti. Kar se v zborih poddružnice govorí, naj se zapiše v zapisnik (protokol) v domačim jeziku; če bi pa nobeniga ne bilo, ki bi znal v slovenskim jeziku *) pisati, je pa na prosto voljo dano, tudi v nemškim jeziku zapisati.

§. 6. V zboru, ki ga poddružnica pred velkim zboram v Ljubljani napravi, izvolijo udje tistiga možá, ki ga poslanca v Ljubljano pošlejo in ki pri velkim zboru v iménu poddružnice govorí.

§. 7. Zbori poddružnic naj se dajo vsakkrat v Ljubljano na znanje, kér zna biti, de družtvini predsednik njeni zbor obíše.

(Dalje sledí.)

Cena krajnskih pridelkov v Terstu
poslednji teden.

En star pšenice veljá 5 gold. in pol, do 6 gold.; turšice 3 gold. in pol do 4 gold.; rèží 3 gold. in 15 krajc. do 3 gold. in pol; ječmena 2 gold. in 15 krajc. do 2 gold. in 45 krajc.; ovsa 2 gold. in 25 krajc. do 3 gold.; fižola 5 gold. do 5 gold. in pol; razniga lanéniga sémena 3 gold. do 9 gold. in 20 krajc.; bôba 2 gold in 50 krajc. do 3 gold. in 10 krajc. leče 3 gold. in 3 krajc. do 3 gold. in 15 krajc.; moke nar lepši (cvéta, Auszug,) veljá cent 10 gold. in 15 krajc.; srednje lepe (tudi cveta) 9 gold. in 15 krajc.; slabji (Mundmehl) 8 gold. in 15 krajc.; lepe prednje moke (Semmelmehl) 7 gold. in 20 krajc. slabji pa 6 gold. in 20 krajc.; cent suhih češpelj 3 gold. in pol; cent špêha (frišniga) in v bôhih 20 do 22 gold.; 100 dilj (žaganc) po 13 čevljev dolzih, odbranih in od 9 do 13 linij debelih 40 do 45 gold.; po kterih kupci vseskozi poprašujejo.

Kakó dolgo še ne bomo lažnivosti
svojiga pravopisa slovó dali?

(Dalje.)

Daljej, ko bi bilo za bravce tako zlo potrebno, jim pri pisanji ishajanje ali sklanjanje besedí na znanje dajati, bi se moglo to ne le pri *nekterih*, ampak pri *vsih* besedah zgoditi, ktere drugačno izhajanje ali pa drugačno sklanjanje ali pregibovanje imajo. Tega pa pri sedanjim pravopisu v veliko besedah ne storimo. Takó, postavim, kar izhajanje zadene, ga po zapopadku predej vpeljanih izgledov le v nekterih besedah naznanimo, v večim delu ne. Ravno tako pišemo: *mlajši*, *grajski*, *gospôski*, *méči*, *tèrši*, *slajši*, *krajši*, *dražji*, *véči*, *bistvo* i. t. d. desiravno bi mogli po namenu: *mladši*, *gradski*, *gosposki*, *mehkši*, *térdši*, *sladkši*, *kratkši*, *dragši*, *velkši*, *bitstvo* pisati, de bi njih izhajo od mlad, grad, gospod i. t. d. naznanili. Ravno tako delamo tudi pri sklanjanju, ktero

*) Nadjamo se, de se nikjer tacih mož ne bo manjkalo, ki bojo znali v domačim jeziku zapisati, kar jim bojo kmetje v domačim jeziku povedali. Vredništvo.

v nekterih besedah napovedujemo, v drugih ne. Tako, postavim, pišemo: *prijatel*, *misel*, *vótel* i. t. d. de pokažemo, de te besede v drugih sklonih I dobé, nasprot pa pišemo: *oče*, *mati*, *déte*, *hči*, *okó*, *koló*, *gospodár*, *téme*, *nič* i. t. d. desiravno bi jih mogli po namenu v pervim sklonu: *očet*, *mater*, *détet*, *hčér*, *očés*, *kolés*, *gospodarj*, *témèn*, *ničes* i. t. d. pisati, de bi njih sklanjanje očitno storili. Enako neskladno (unsystematisch) ali nesoglasno pišemo tudi deléžja ali srednice (Mittelwörter), kér le v možkim spolu naznanimo, kakó de ima deležje v ženskim ali tretjim spolu, nikoli pa v ženskim ali tretjim, kako de ima v možkim. Takó, postavim, pišemo: sim *rekel*, sim *delal*, sim *kupil*, de pokažemo, de té besede v žénskim in tretjim spolu I dobé; nikoli pa ne pišemo: sim *rekua*, sim *deloua*, sim *kupua*, de bi pokazali, de možki spol II imeti hoče. Tukaj prašam: ali je na ženskim ali tretjim spolu več ležeče, kakor na možkim? Ali ni k znanju jezika ravno takó potrebno vediti, kakó ima kak glagolj v možkim, kakor, kakó ima v ženskim ali réčnim spolu? Če tedej, kader kak glagolj v ženskim ali réčnim spolu pišemo, zaupamo: de bo bravec sam vedil, kakó de ima v možkim, zakaj bi nezaupali tudi takrat, kader ravno ta glagolj v možkim spolu pišemo, de bo bravec sam vedil, kakó de ima v ženskim ali réčnim! S tem tedej sami poterdimo, de, kakor je nepotrebno, v ženskim in tretjim spolu sklanjanje možkiga na znanje dajati, takó mora tudi nepotrebno biti, pri pisanju možkiga spola ženskiga ali rečniga nepovedovati. — —

(Dalje sledí.)

Iz Celja.

Celjski kmetiški poslanec pri deržavnim zboru, gruntni lastnik S., je pred kratkim domú prišel, svojiga sina oženit. Med drugo baharijo, ki jo je domá od zbora razlagal, je tele resnične besede povedal: „Prepričal sim se, de za deržavni zbor kmetje niso; tam morajo učeni možje biti.“

Je li res, de je to potrebno? Torej, zapomnite si to, voljivci! kader boste spet kakiga poslanca izvoliti imeli. Učen, to je, v mnogoverstnih znanstvih zveden mož le zamore za vas, za ljudstvo in njegove potrebe govoriti, ne pa — lipav bog.

Več tukajšnjih uradnikov pri železni cesti, kteri od Celja dalje na Laško (Tüffer), od tam na zidani most (Steinbrücken), in od tega še daljej na Krajnsko so ali bodo prestavljeni, in ki torej s Slovenci zmirej opraviti imajo, si pridno slovenske slovnice oskerbujejo, pa jih ne samó kupijo, temuč se iz njih — akoravno so ti gospodje večidel Čehi ali Moravci, in že eno ali drugo slavensko narečje razumejo — práv marljivo slovenšine učijo. Ali ni to lepo in za rojene Krajnce in Štajarce posnemanja vredno? —

Predposlednjo nedeljo je bil v tukajšnjim gledališu občni balj (plés). Obilni dohodki iz te veselice so bili za ranjene vojake domačiga regimenta Kinsky, zdaj na Laškim, odločeni ter jim poslani. — Z Bogam! J. Š.

Iz Gorenskiga.

Že davnej se nisim v Novícah nič oglasil, kér človek v sedanjim času raji bêre, kot piše. Kér imam pa vender zdej nekaj nabraniga, Vam pošljem to mervíco v Ljubljano.

Pervič vam moram povedati, de nas je práv v dušo spêklo, ko smo slišali, de nej bi se za nesrečni Frankobrod vnovič poslanci volili. Nam Gorencam ne gré v glavo, de bi iz Frankobroda za nas Avstrijane kterikrat kaj dobička prišlo, torej že pervikrat nismo nič volili in tudi zdej še nisim nikjer druzih misel slišal. Nemški „Bund“ ni Avstrijancam še nikdar pomagal, Avstrijansko cesarstvo si je v potrebi moglo vselej samo pomagati, in si bo tudi prihodnjič pomagalo z lastno pomočjo svojih ljudstev. Nej Frankobrodski zbor brez naših poslancov nar poprej za Nemčijo postave skuje — potem se bo že vidilo: ali bo Estrajhu kazalo ž njo v kakošno zvezo stopiti ali ne. Naši poslanci imajo zdej svoje pravo mesto le v Kromerižu. To previdi tudi naše ministerstvo, zatorej ne ukaže, de bi se moglo voliti, ampak — kakor razglas deželniga poglavarstva pravi, — je volitev vsacimu volivcu popolnama na prosto voljo dana. Pri nas bomo pri stari misli ostali. — Sèmtertjè se branijo izvoljeni možjé pri rekrutirengi zaupni možjé (Vertrauensmänner) biti, kér se bojijo sovražtva in druzih sitnost. To ni práv, kér kaže, de še nismo za novi čas in za nove postave pripravni. Kakšna bo za naprej, če se bomo tudi v druzih rečéh takim častnim in potrebnim službam odtegovali? Bomo tedej mogli spet pod staro kopito priti. Kdor se postave in pravíce derží, se nima nič bati; vsim ljudém pa se ne more vstreči. — V Radoljci so zaupni možjé svojo službo že opravili. — V Bledu se je družba napravila, ktera misli veliko novo gostivnico zidati na akcije. Rajski kraj v Bledu bo poléti zmirej bolj obiskan, torej bo potreba več prostora za goste. — Zima je pri nas taka, de mislimo, de smo v spomladi. Z Bogam!

(—)

Iz deržavniga zbora.

Pretečeni teden ni zbor v cerkvenih rečéh še nic sklenil. V poslednjim listu smo rêkli, de imenitnost cerkvenih rečí bo dala poslancam veliko opraviti, in rés je taka. Dozdej je veči del poslancov za enake pravíce vsih vér govoril, in de naj se cerkev nikar ne loči od sploh deržavnih postav.

Novičar iz Ljubljane.

Skozi Ljubljano so peljali unidan vklenjeniga pijemonteškiga oficirja na Dunaj, ki je iz Laškiga na Ogersko h Košutu bil poslan; v Reki so ga zapazili in vjeli. — Iz Reke je prišlo že več vóz, kakor pravijo, Napolitanske solí v Ljubljano in Krajnj na prodaj, ktera je (cent) 1 gold. bolji kup kakor naša navadna. — „Slave Venec“ se je imenovala igra, ki je je slovensko družtvo v četertik v Ljubljanskim gledišu v spomin Valentina Vodnika napravilo. Razun nekterih lepih pesem (posebne Husitske) sta nas nar bolj razveselila: govor v spomín Vodnika, ki ga je naš mnogospoštovani gosp. K. Dežman spisal, — in pa predigra divice orleanske slavniga Koseskiga.

Novičar iz mnogih krajev.

Nar novejši novíce iz Ogerskiga povedó, de se je pretečeni teden terdnjava Esek naši armadi vdala, ktera je tudi Novi in Stari Arad premagala. Košut je še zmirej na Ogerskim. Madžaram ni nič upati. Dokler so v pestéh cesarske armade, so mirni; če pa ta odíde, so pa spet puntarji. V Graških novícah se neverljiva novíca bêre, de se hočejo Serbi s Košutam sprijazniti — pa kaj se v Gracarci vse ne bêre!! Ona tudi pripoveduje, de se je na Ogerskim med katoljčani in luterani vojska začela, ktero je Košut vžgal. — V Švajcu (Berni) se je spet ena nova véra začela, ktera se úmno kristjanstvo (Vernunft-Christenthum) imenuje. Novih vér nam še manjka, de bojo prekucíje še veči na svetu!! — Na našim Laškim se pretečeni tedin ni nič posebniga zgodilo. Zdej spet govoré, de bo mir med našo armado in pijemonteško za nekoliko časa podaljšan. — V Toškani na Laškim se je tak punt vžgal, de je nadvojvoda Toškanski Leopold z vso svojo družino zbežal. — Na Rimskim mora po novim povelju vsak fajmošter eniga vojaka namest sebe v vojsko dati. Kér je na Rimskim 75000 far, bo Rimska armada 75000 vojakov pridobila. — Na Horvaškim ne bo zdej nove rekrutirenge, zató kér že skorej nič možkih domá ni;

vse je v vojski. — Nekdo je zrajtal, de naša sedanja armada, če jo na 500,000 mož štejemo, in na vsaciga možá, eniga k druzimu, 20 krajc. na dan, v vsim skupej vsak dan 166,666 gold. in celo léto 60 milijonov in 833,090 gold. veljá. — V Frankobrodu, posebno med tistimi poslani, ki hočejo Prajzovskiga kralja čez vse postaviti, je dopis našiga ministra od 4. dne tega mesca silen hrup vnel. V tem dopisu stojí, de se avstrijansko cesarstvo noče nobeni drugi vladi vkloniti. — Nadvojvoda Janez so vnovič hudo zbobeli, pa jim je že spet boljši; vstanejo pa še ne. — Po Dunajskim časopisu „Presse“ je Frankobrodski zborni odbor vnovič tista 2 razdelka §. 2. in 3. poterdil, ktera imata namén, avstrijansko cesarstvo razdjati, in zoper ktera se niso samo Slavijani, temuč vsi drugi Avstrijanci mesca kozoperska vzdignili. — Po stari navadi si vsak cesar izvoli v latinskim jeziku kak prigovor, kteri oznani, kako de misli ravnati. Naš Cesar so si unidan izvolili: „Viribus unitis“, to je: „Z druženimi močmí“, s kterim prigovoram Cesar očitno na znanje dajo, de združeni s svojimi ljudstvi hočejo vseskozi ravnati. — Mestna srenja v Dobrovniku (Ragusa) je poslala banu Jelačiču lepo pisno, v kterim svoje neizrečeno veselje razodéne, de je ban izvoljen poglavar Dalmatinske dežele — on, ki je rešitelj Slovanov, njih up in podpora! — Ravno beremo v Teržaskih novícah, de so v Rimu 9. dan tega mesca republiko oklicali, to je, ljudsko vlado, kakor je zdej na Francozkim. Sv. očetu papežu so vzeli vso deželsko moč; njegovo nar vikši cerkovno oblast pa, kakor jo je poprej imel, tudi zanaprej spoznajo in Rim naj bo tudi prihodnjič sedež papeža, vikšiga oblastnika samó v cerkovnih rečéh.

Smešna noša o ženitninah.

Od kar so Krajnci svojo staro demačo nošo zapustili, sami ne vedó, kako bi se o slovesnih obhajanjih nosili. O ženitninah hodijo, postavim, možtvo v veliki vročini o sv. Jakobu s plajši, kakor de bi bila huda zima o sv. Pavlu; in ženstvo je o hladni svečnici v golih ošpetlih ali robačah, kakor de bi bil prijetni kres; zraven imajo pa še na glavi tisti dragi, nerodni in težkí jerbas ali koš, ki mu z nemškovavsko besedo avba pravijo. Žnablje bi bilo treba gristi, de bi koga smeh ne lomil. — Ali bi možkim ne stala veliko gorji poprejšnja dolga suknja iz praviga ali domačiga podvana in z rudečo podleko? Saj bi pozimi ne bila premerzla, in po létu ne prevroča. In ali bi se bilo ženskim saj v merzlim času sramovati tiste dolge suknje ali jope, ki se je še komej v kakih rovtah ohranila, je tudi iz podvana in s škerlatam podložena? Saj še mestne gospé in gospodične zdaj enake oblačila pozimi nosijo, le de so iz druziga blaga, mende jim kočmavka pravijo. In kako zalo bi še vselej deviškim nevéstam in družicam na glavi stal poprejšnji lahki in pripravni šapelj, ali pa samo tista lepotina, ki jo ima ženska od stvarnika zastonj, namreč lasje lepo razčesani in v kite z barvnatimi trakovi spleteni in z rožami ovenčani? — Prevdarite, Krajnci in Krajnjice, kakošna noša bi bila bolj pristojna! Podlipski.

Kako se spomlad na dalje oznanuje.

Pretečeni tedin so spet naslednje rastljíne razcvetele: Lapúh beli (gemeiner Huflattig), zeleni teloh (grüne Niesswurz), divji pôper (gemeiner Seidelbast), siva jevša (graue Erle), trepetlika (Zitterpappelbaum), rudeča resica (fleischfarbige Heide), léša (gemeine Haselnussstaude), zgodna verba (frühe Weide). Zima je tako lepa na Krajnskim, de take že davnej ne pomnimo. Snegá že davnej nimamo nič, in ga tudi skorej nič nismo imeli. Zmerzlota je vender čez 2 pedí globoko segla, in kér večidel burja in sever brijeta, sta žito, kakor pšenico, ječmen in še clo travo tako osmodila, de je večidel rujava postala; sama rèž je še sèmtertjè enmalo zelena. Spomladi bo veliko dežjá potreba; če ga ne bo, bo huda suša. A. Fleišman.

Dr. Wildnerjeve bukve:

„Die Nationalitäten Frage in Oesterreich, und zwar erstlich die Sprachenfrage“.

V téh bukvah si gosp. Dr. Wildner dokazati prizadeva, kako naj bi se jezik različnih avstrijanskih narodov po enakopravnosti (Gleichberechtigung) v občinstvo vpeljal.

Grôza nas je sprehajala, ko smo té svéte brali, in z nevoljo smo bukve, ko smo jih prebrali, pod klop vergli. Ali je mogoče, de zamore kaj taciga umen in pošten človek pisati in se podstopiti, zboru predpoložiti?! Ali je to enakopravnost, de bi se brezvestno ravnanje Meternihovo in njegovo zatiranje vsih jezikov pod jarm nemškiga še v novi hujši postavi vpeljalo?! Ali so Cesar zató *vsim narodam* svobodno ustavo dali?!

Novo oživljenje zatertih jezikov, njih vpeljanje v šolo, v pisarnice in v občino: to je enakopravnost, ktero smo po ustavi dobili, ktero narodi terjajo in ktera se jim mora dati. Kar je nekdanji Cesar Jožef nad avstrijanskimi narodi pregrešil, to — upamo — bo vladarstvo Cesarja Franca Jožefa popravilo, in Njegovi ministri mende ne bojo poslušali tacih svetovavcov, kakor je Dr. Wildner. Narodstvo (Nationalität) ni več prazna beseda: to poslanci v deržavnim zboru dobro vedó, torej bojo pravično obsodili Dr. Wildnerjevo „Sprachenfrage“. Pa brez vsiga dobička poslancam vender ta knjiga ne bo — namreč: de se iz nje učijo, kako nekteri ljudjé enakopravnost (Gleichberechtigung) razumejo, in de bojo vedili: kako imajo pri 21. §. ustavnih pravíc govoriti, de ne bo enakopravnost beseda, ktero si zamore vsak po svojim razlagati, kakor hoče.

Rod (Volksstamm) *dežele*: to je edína pravična podlaga enakopravnosti. Vse drugo ne bo obstalo. Jezik rodú je gospodar v svoji deželi; vsi drugi so le gosti, kterih gospodar ne bo sovražil, ampak prijazno ž njimi ravnal, če se ne bojo prederznili, gospodarja pravíce kratiti.

Popravki.

Po pomoti je prišel sostavek poslednjih Novíc pod nadpisam »Oznanílo novih, vsim Slovencam važnih bukvic« gosp. P. Kozlerja, namesto v poglavni list v »doklado«. Na koncu tega sostavka manjka tudi cela versta, ktero takóle popraviti prosimo: »Kér smo te bukve (Dr. Wildner Nationalitätenfrage) ravno prejeli, nismo imeli časa, jih prebrati, de bi môgli čez nje soditi.« — V Novícah na 29. desni str. v 5. versti od spodej namesto popis čez slovenšine bêri popis slovenšine

Današnjimu listu je pridjan 7. dokladni list in pa podoba Gaête.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 17. svečana. gold.	kr.	V Krajnji 19. svečana. gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	38	2	29
1 » » banaške	2	30	2	48
1 » Turšíce	—	—	1	32
1 » Soršice	—	—	1	50
1 » Rèží	1	33	1	42
1 » Ječmena	—	—	1	27
1 » Prosa	1	39	1	22
1 » Ajde	1	15	1	9
1 » Ovsa	—	51	—	51

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*